

# Cultuureducatie Primair Onderwijs Zutphen 2017-2021



# Cultuureducatie Primair Onderwijs Zutphen 2017-2021

## Inhoud

<b>Introductie</b> .....	3
<b>1. De situatie van de scholen in gemeente Zutphen in relatie tot landelijk ontwikkelingen omtrent cultuureducatie</b> .....	3
<b>2. De lokale situatie: gemeente, Muzehof, culturele partners, Educatiepunt Zutphen</b> .....	5
<b>3. Situatie 'nieuw' m.i.v. september 2017</b> .....	6
<b>4. Cultuureducatie Zutphen 2017-2021 doe je samen!</b> .....	8
<b>Diverse onderdelen-inhoudelijk en randvoorwaarden</b> .....	10
<b>5. Rol en verantwoordelijkheid van de partijen</b> .....	13
<b>6. Kosten en opbrengsten</b> .....	14
<b>Bijlagen</b> .....	18
Bijlage 1. Cultuurbonusprogramma ( <i>Buurtsportcoachregeling</i> ) .....	18
Bijlage 2. Financiën Cultuureducatie .....	19
<b>Subsidie per leerling via de prestatiebox (2012-2020)</b> .....	19
Doel .....	19
Subsidiebedrag .....	19
Tip voor ICC'ers .....	19
Meer informatie .....	19
Bijlage 3. Kenniskring Gelderland .....	20

## Introductie

Er zijn volop ontwikkelingen in ons land op het gebied van Cultuureducatie. In de gemeente Zutphen borrelt en bruist het: de Muzehof heeft een transitie afgerond, veel scholen werken met nieuwe onderwijsconcepten of methoden en last but not least, de gemeente Zutphen heeft de Cultuuragenda voor de komende vier jaar vastgesteld.

Een mooi moment om het Zutphense convenant voor Cultuureducatie te herijken.

De huidige stuurgroep Cultureel Jaar Programma is in 2015 een proces gestart richting een nieuw convenant. Parallel aan dit traject, liep in de gemeente Zutphen een traject rondom een nieuwe Cultuuragenda. Deze cultuuragenda<sup>1</sup> is in oktober 2016 unaniem door de gemeenteraad aangenomen. Cultuureducatie heeft hierin een prominente plek.

Zie voor de leeswijzer de inhoudsopgave.

### 1. De situatie van de scholen in gemeente Zutphen in relatie tot landelijk ontwikkelingen omtrent cultuureducatie

Onlangs heeft minister van OCW een kamerbrief gestuurd (nov 2016)<sup>2</sup>, waarin zij verwoordt: *Goed onderwijs stimuleert de creativiteit. Cultuuronderwijs leert leerlingen om op een creatieve manier met problemen en uitdagingen om te gaan. Daarmee is het een essentiële factor in de ontwikkeling van kinderen. Goed cultuuronderwijs prikkelt en stimuleert de nieuwsgierigheid en verbeeldingskracht van kinderen. Het leert ze vanuit verschillende invalshoeken naar de wereld te kijken en inzichten uit verschillende kennisdomeinen met elkaar te verbinden. Cultuuronderwijs beperkt zich niet tot de kunstvakken. Het kan een bijdrage leveren aan veel vakken op school.*

Het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA) heeft recent een handreiking gepubliceerd. We stippen een aantal essentiële punten aan en relateren dat aan de huidige en gewenste situatie en in Zutphen.

De basis voor cultuureducatie staat voor<sup>3</sup>:

• Gelijke culturele ontwikkelkansen voor iedereen van 0 tot 18 jaar  
*Situatie Zutphen: basisprogramma (Cultureel Jaar Programma) zorgt voor kennismaking met alle disciplines en met de culturele instellingen. Door een gezamenlijk basisprogramma krijgt elk kind gelijke kansen.*

---

<sup>1</sup> [http://raad.zutphen.nl/data/raadsstuk-raad/cultuuragenda-2016-de-kunst-van-samen-vernieuwen/68022\\_Bijlage%201%20Cultuuragenda%202016%20De%20kunst%20van%20samen%20vernieuwen.pdf](http://raad.zutphen.nl/data/raadsstuk-raad/cultuuragenda-2016-de-kunst-van-samen-vernieuwen/68022_Bijlage%201%20Cultuuragenda%202016%20De%20kunst%20van%20samen%20vernieuwen.pdf)

<sup>2</sup> <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2016/11/23/kamerbrief-cultuuronderwijs-najaar-2016>

<sup>3</sup> Basis voor cultuureducatie (LKCA 2016)  
<http://www.lkca.nl/~media/downloads/portals/cultuuronderwijs/basis%20voor%20cultuureducatie/handreiking-basis-voor-cultuureducatie.pdf>

- Cultuureducatie met een doorlopende leerlijn en geïntegreerd in het curriculum

*Situatie Zutphen: Dankzij de CMK-projecten Zmart-artZ<sup>4</sup> en Speciaal voor jou<sup>5</sup> is kennis ontwikkeld over de rol van cultuureducatie binnen een leerlijn: hoe je verbindingen legt met andere (zaak) vakken en educaties (o.a. techniek). Geschoolde vakdocenten en bekwame adviseurs hebben hieraan een bijdrage geleverd.*

*. Ambitie toekomst: meer scholen ondersteunen in hun ontwikkeling met deze werkwijze d.m.v. extra CMK-projecten en samenwerking met Educatiepunt Zutphen.*

- Verbinding tussen binnen- en buitenschoolse educatie

*Situatie Zutphen: na de afschaffing van de bredeschoolregeling een aantal jaar geleden, is hernieuwde aandacht gewenst t.b.v. de verbinding binnen- en buitenschoolse educatie. Dit is een ambitie voor de komende periode.*

*De huidige buurtsportcoach-regeling (cultuurbonus) kan hiervoor een impuls geven in de wijken, evenals buitenschoolse educatie t.b.v. speciale doelgroepen (speciale noden) en bewoners AZC.*

- Kennismaken en talentontwikkeling

*Situatie Zutphen: door een basisprogramma maken leerlingen kennis met alle disciplines, plus mogelijkheden en informatie over hoe ze zich hier verder in kunnen ontwikkelen in hun vrije tijd. Door procesgerichte didactiek in de kunstvakken, o.a. ontwikkeld in het CMK-project Zmart-artZ, worden talenten eerder herkend en verdiept.*

- Een cultuurrijke leer- en leefomgeving

*Situatie Zutphen: diverse CMK-projecten, het samen cultuuronderwijs ontwerpen met instellingen en kunstvakdocenten, verrijkt de school het onderwijs. Ook de Samenwerking met Educatiepunt Zutphen<sup>6</sup> draagt bij tot deze verrijking.*

*Kenmerkend aan Zmart-artZ is dat het creatief proces wordt gebruikt om kunstvakken en zaakvakken op zo'n manier aan te bieden dat kinderen gestimuleerd worden om te gaan onderzoeken en experimenteren. Zmart-artZ helpt leerkrachten om de samenhang tussen verschillende vakken te vergroten waarbij kunstzinnige oriëntatie en wereldoriëntatie elkaar versterken. Het kunstvak krijgt betekenisvolle inhoud door de inhoud van de zaakvakken te gebruiken in het creatief proces. De benadering biedt veelzijdigheid wat betreft de leerstrategieën. Leerstof kan bijvoorbeeld visueel, kinesthetisch of auditief vormgegeven worden aan de hand van beeldende kunst, dans, theater of muziek.*

### Verbindingen met andere kennisdomeinen

Cultuur is vervlochten met allerlei facetten van de samenleving. Daarom leent cultuureducatie zich ook goed voor verbinding met andere (kennis)domeinen in het onderwijs. Elementen kunnen worden ingezet ter versterking, inspiratie en ondersteuning van andere kennisdomeinen. De integratie van vakken en leergebieden in onderwijsprojecten of thema's helpt leerlingen de samenhang te begrijpen tussen verschillende onderwerpen.

*Situatie Zutphen: dankzij diverse CMK-projecten in Zutphen (o.a. Zmart-artZ; Cultuureducatie, geen vak apart<sup>7</sup>) is er een impuls gegeven aan verbinding met diverse kennisdomeinen.*

<sup>4</sup> <http://www.muzehof.nl/cultuur-en-school/cultuurprojecten/zmart-artz/>

<sup>5</sup> <http://www.muzehof.nl/cultuur-en-school/cultuurprojecten/speciaal-voor-jou>

<sup>6</sup> <http://educatiepuntzutphen.nl/blog/ontwerpdienst/>

<sup>7</sup> CMK-project van Stichting Archipelscholen: <http://www.archipelprimair.nl/Speerpunten/Cultuureducatie>

*Ambitie: komende periode verder verbreden en verdiepen door de Zmart-artZ werkwijze in te zetten en door samenwerking met o.a. EPZ snelle verbindingen te leggen en samenhang te creëren.*

## **2. De lokale situatie: gemeente, Muzehof, culturele partners, Educatiepunt Zutphen**

### Gemeente Zutphen

In de Zutphense cultuuragenda 2017-2020 staat verwoord:  
*Geef alle basisschoolleerlingen in Zutphen een culturele basis. Houd de verbinding met de eigen culturele omgeving vast en laat scholen doeltreffende en waardevolle cultuureducatie inzetten. [.....].  
Laten we cultuureducatie nog sterker verankeren in het primair en voortgezet onderwijs.*

De gemeente heeft met alle culturele partners van het basisnetwerk de budgetten voor de komende vier jaar vastgesteld en daarvoor prestaties afgesproken (zie bij Muzehof).

### De Muzehof

De Muzehof heeft een verbindende, adviserende en waar nodig coördinerende opdracht van de gemeente m.b.t. cultuureducatie, amateurkunst (eventueel) in relatie tot professionele kunst en talentontwikkeling. Zij heeft hierin een onafhankelijke rol.

Prestaties die overeengekomen zijn tussen de Muzehof en de gemeente m.b.t. cultuureducatie:

De Muzehof is het onafhankelijke lokale expertisecentrum als het gaat om cultuureducatie. Zij biedt:

- *jaarlijks een basis voor cultuureducatie aan, voor alle Zutphense basisscholen, waardoor alle leerlingen jaarlijks deelnemen aan een breed samengesteld educatief programma (basisprogramma).*
- *Ontsluit kwalitatief hoogwaardig en divers cultuuraanbod, dat optioneel door scholen, BSO en kinderopvang kan worden afgenomen (à la carte). De Muzehof is hierin verbindend en adviserend.*
- *organiseert, adviseert, faciliteert het netwerk van scholen en cultuuraanbieders.*
- *ondersteunt scholen en leerkrachten vraaggericht met kennis, advies en coaching om kunst en cultuur tot een onderdeel van het curriculum te maken.*

De Muzehof gaat in 2017 ook een nieuwe (beleids)periode in en herijkt haar ondernemingsplan en strategie. Cultuureducatie blijft de hoofdfocus, mede vanuit de afspraken met en de wens van de gemeente Zutphen (en Lochem) en het scholennetwerk.

### *Verantwoordelijkheid en ambitie van de Muzehof*

Gezien de Muzehof haar rol nog actiever wil gaan nemen naar het onderwijs en de maatschappij en wil aansluiten bij landelijke ontwikkelingen, vertaalt zij dit naar tijdelijke inzet van extra budget (vanuit de lopende exploitatie) en personele inzet, met als doel samen met de scholen en partners (w.o. de gemeente) een stimulans te bewerkstelligen. Dit wordt besteed

aan in eerste instantie verdieping en ontwikkeling van cultuureducatie onder schooltijd in het primaire onderwijs en waar mogelijk ten behoeve van verbreding naar aansluiting met het buitenschools aanbod en eventueel voortgezet onderwijs.

#### Culturele partners

De culturele basisinstellingen in Zutphen (Hanzehof, Luxor, Musea, Bibliotheek, Regionaal Archief en de Muzehof) hebben de taak activiteiten en projecten te ontwerpen die voor de kennismaking en verdieping met kunst en cultuur(historie) door meer scholen zinvol gebruikt kunnen worden. Het is belangrijk dat de projecten/producten aansluiten bij het curriculum en kunnen worden ingebed in de school.

De culturele basisinstellingen en een selectie (zelfstandig)kunst- en cultuuraanbieders kunnen de komende periode extra ondersteund worden door de Muzehof met advies en begeleiding ten behoeve van producten en diensten die (beter) aansluiten bij de (meer vraaggerichte) wens van de scholen.

#### Educatiepunt Zutphen

De Muzehof en Educatiepunt Zutphen werken nauw samen middels een (tijdelijke) innovatiecoach: de coach verbindt zodra er een wens is vanuit de scholen om cultuureducatie met een andere educatie met te verbinden. De innovatiecoach werkt nauw samen met de cultuurcoach van de Muzehof.

*Educatiepunt Zutphen (EPZ) is er voor integrale thematische ondersteuning van scholen. Dat doet ze door zich actief te verhouden op het snijvlak van onderwijs en samenleving en beide werelden waar mogelijk bij elkaar te brengen. EPZ is er dan ook voor alle educaties. Uitgangspunt is steeds dat de leerling centraal staat. Educatiepunt legt verbindingen tussen de verschillende domeinen; cultuur, natuur, welzijn, techniek.*

### **3. Situatie 'nieuw' m.i.v. september 2017**

#### Huidig convenant:

Het huidige convenant regelt, naast intenties voor onderlinge samenwerking en kwaliteit, met name de brede basis voor cultuureducatie voor alle kinderen door een Cultureel Jaarprogramma (Cultuurmenu)

Het Cultureel Jaarprogramma bestaat uit producten van de lokale culturele instellingen: Hanzehof, Luxor, Bibliotheek, Musea, Regionaal Archief en de Muzehof, aangevuld met producten van een aantal zelfstandig kunstenaars.

Het kunstmenu wordt onder meer gewaardeerd om de kennismaking met wat de lokale culturele instellingen te bieden hebben en de ervaring van b.v. professionele voorstellingen in het theater.

Dit schooljaar (2016-17) is door diverse partijen al hard gewerkt aan meer keuzevrijheid binnen het programma en het meer thematisch verbinden van de activiteiten met het curriculum van de school. Dit wordt door de scholen als zeer prettig en nodig ervaren.

### Wensen van de scholen

Op verschillende manieren halen de cultuurcoach en CMK coaches van de Muzehof de vraag en de wens van de scholen naar boven. Zo ontstaat een beeld van de ontwikkelingen en vragen van de scholen waarop de Muzehof inspeelt.

#### 1. Enquête Cultuureducatie

Een enquête, met een dertigtal vragen, gehouden onder alle basisscholen in de gemeente Zutphen, laat zien dat de meeste scholen (80%) meer keuzevrijheid willen hebben uit het culturele aanbod.

Het onderwijs wil zeggenschap over de inhoud van haar eigen cultuuronderwijs en wil eigenaar zijn van de eigen ontwikkeling op het gebied van cultuureducatie.

Een kennismaking en verdieping met de culturele Instelling wordt door de meeste scholen belangrijk gevonden.

#### 2. Gespreksrondes Cultuureducatie met Kwaliteit 2017-2020

Gesprekken met ICC'ers en directeurs (periode september-november 2016) leveren het volgende beeld op:

De scholen willen op het niveau van de school en de leerkracht cultuureducatie zoveel mogelijk laten aansluiten op de eigen visie, werkwijze en vernieuwingsideeën. In het verlengde van de ontwikkeling van de leerkrachten naar een meer coachende en ontwerpende leerkracht, hen verrijken bij de uitvoering van hun taak en gebruik maken van hun kracht. Betekenis, diepgang en differentiatie leren aanbrenge in de lessen is belangrijk voor de leerkrachten. De school wil samenhang aanbrenge tussen de verschillende vakgebieden, de leefomgeving en extern aanbod; cultuur, wereldoriëntatie, erfgoed, natuur, taal.

#### 3. Uit de Stuurgroep

In de stuurgroep zijn een aantal waarden vastgelegd m.b.t. een nieuw convenant.

- Scholen gaan meer thematisch werken en daar zullen we met het convenant zoveel mogelijk bij aansluiten. Hierbij gebruikmakend van de vakoverstijgende (ook wel 21<sup>e</sup> eeuwse) vaardigheden en rekening houdend met de meervoudige intelligenties.

- Van belang blijven het collectieve gegeven (alle scholen doen mee) en loyaliteit aan elkaar (grote en kleine scholen hebben dezelfde mogelijkheden). Op deze manier kunnen we een kwalitatief goed aanbod garanderen en een stevige financiering behouden.

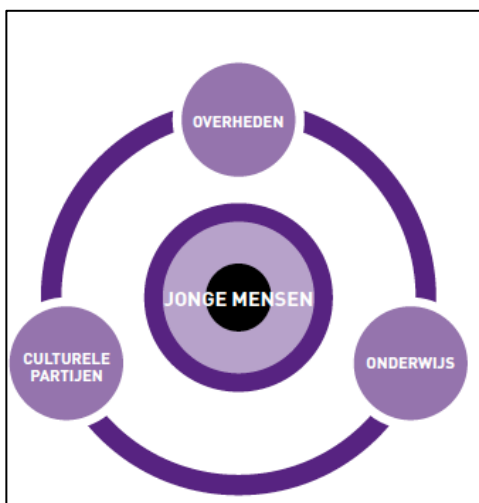
#### Aansluiten bij de vraag

De hiervoor beschreven ontwikkelingen en wensen van het onderwijs vragen om meer bij de school passende en specifieke plannen voor cultuureducatie.

De Muzehof legt samen met de scholen en partners door het nieuwe convenant cultuureducatie hiervoor de basis.

### **4. Cultuureducatie Zutphen 2017-2021 doe je samen!**

Voor goede cultuureducatie in Zutphen en de (creatieve) ontwikkeling van 'jonge mensen' te faciliteren en te stimuleren, is inzet van en afstemming met vele partijen noodzakelijk: de scholen, de culturele aanbieders, de Muzehof, andere (maatschappelijke) instellingen, zoals het Educatiepunt, in samenspraak met de gemeente.



*Figuur 1 Handreiking basis voor cultuureducatie blz.9*



## Algemeen

### Looptijd convenant 4 jaar

We maken afspraken voor een termijn van 4 jaar met alle partijen.

We kijken alvast verder dan deze looptijd, namelijk een periode van 8 jaar. In deze periode is het mogelijk alle scholen mee te nemen richting verankering en borging van onderstaande punten en worden de ontwikkelingskansen voor kinderen op het gebied van cultuur het grootst. Deze periode staat gelijk aan de schoolloopbaan en geeft daarmee inzicht in de culturele ontwikkeling van de leerling.

### Onderdelen A, B, C in het kort

De ambitie voor Cultuureducatie Zutphen: alle scholen ontwikkelen zich richting onderdeel C. Iedere school kan i.o.m. de cultuurcoach zijn eigen tempo bepalen.

Er komt een basisaanbod gericht op kennismaking (A), waarin keuzemogelijkheden zijn (vraaggericht). De scholen nemen voor elke groep aanbod af, lettend op alle disciplines tijdens de schoolloopbaan te weten: dans, drama, film, beeldende kunst, literatuur, erfgoed en muziek.

De onderwijsinhoud is leidend. Door uitwisseling en samenwerking tussen scholen met een gezamenlijke visie of uitgangspunt te organiseren kan onderwijsinhoud verder worden uitgewerkt en vorm krijgen. De culturele partners ontwikkelen aanbod dat aansluit bij o.a. thema's van wereldoriëntatie en flexibel inzetbaar is. In het basisaanbod zoeken we naar gemene delers om kwaliteitsaanbod te kunnen blijven maken en het betaalbaar te houden. Het Cultuurbonusprogramma geeft de mogelijkheid extra aandacht te besteden aan beweegactiviteiten.

Zo zal in samenspraak met de scholen per jaar bepaald worden of de extra onderdelen (B en C) worden toegevoegd of verbonden met het deel kennismaking (A). Iedere school kan zo zijn eigen tempo bepalen en zijn prioriteiten stellen.

Om gefundeerd een eigen programma te kunnen kiezen is een visie en beleid nodig. Een gecertificeerde ICC'er heeft dit als taak.

## **Diverse onderdelen-inhoudelijk en randvoorwaarden**

### A. 1. Kennismaking-basisprogramma

Het basisprogramma A.1 bestaat uit: producten van Zutphense culturele instellingen (Musea, Luxor, Bibliotheek, Hanzehof, Muzehof, Regionaal Archief Zutphen) uitgebreid met andere cultuur/kunstaanbieders. Dit programma wordt door alle scholen afgenomen en biedt één compleet project per jaar per groep.

Voor elke school zijn keuzemogelijkheden en werken de instellingen (waar mogelijk) op maat.

#### Doel:

Brede kennismaking (basisprogramma) kunst en cultuur en de culturele omgeving leren kennen.

#### Aanbod

Zutphense Culturele Instellingen ontwikkelen basisprogramma's, met:

- Deskundige medewerkers (vakinhoudelijk, didactisch en doelgroepgericht).
- Ruimere keuze uit à la carte voor o.a. beeldende vorming als aanvulling
- Gezamenlijk thema aansluitend op geschiedenis, erfgoed, natuur, duurzaamheid

### A. 2. Cultuurbonusprogramma (Buurtsportcoachregeling tot en met schooljaar 2017-2018)

Extra activiteiten gericht op dans en bewegen voor alle leerlingen. Dit programma wordt door alle scholen afgenomen.

#### Rol Muzehof

Planning van programma door Muzehof cultuurcoach n.a.v. wensen school  
Organiseren van ICC training

#### Rol School

Gecertificeerde Interne Cultuur Coördinator (ICC'er).

### B. Cultuur à la carte (vraag & aanbod)

*Vraaggericht*; zelf kiezen, gebruikmakend van alle disciplines.

Basisprogramma A + cultuur à la carte. Scholen vragen om aanbod passend bij hun individuele situatie. À la carte kan ook ter verdieping van basisprogramma A (aangevuld met keuze uit menu à la carte<sup>8</sup>) worden gebruikt.

#### Doel:

Vanuit eigen visie en beleid kiezen van kwaliteitsaanbod voor verdieping of verbreding van cultuureducatie.

---

<sup>8</sup> Cultuur à la carte: de Muzehof heeft cultuuraanbod met kwaliteit uit de regio geselecteerd. Jaarlijks wordt 'Cultuur à la carte' aangevuld met nieuw aanbod! <http://www.muzehof.nl/cultuur-en-school/cultuur-a-la-carte>

#### De school krijgt:

- Visiesessie (team) met cultuurcoach en ICC'er
- Cultuur Educatie plan schrijven (kort)
- Advies bij keuze uit à la carte en/of onderdelen uit het basisprogramma

#### Rol Muzehof

Planning van programma door Muzehof n.a.v. de wensen van de school  
Organiseren van ICC training en gesprekken met aanbieders

#### Rol School

Gecertificeerde Interne Cultuur Coördinator (ICC'er).

#### C. Verankering (verbinding curriculum)

*Samenwerkingsgericht*; integratie van kunst en cultuur in de school. Basisprogramma A + menu à la carte + integratie in het schoolrooster. Combinatie met CMK-project.

#### Doel:

Cultuureducatie in onderwijs integreren en leerkrachten vaardiger maken

#### De school krijgt:

- Visiesessie (team) met cultuurcoach en ICC'er
- Cultuur Educatie plan schrijven (uitgebreid)
- Advies bij keuze uit à la carte en/of onderdelen uit het basisprogramma
- Plan van aanpak met ICC'er en directeur
- Samen ontwerpen (leerkracht en vakdocent maken samen lessen (serie))
- Training voor leerkrachten
- Coaching door vakdocent
- Vakdocenten getraind op o.a. procesgerichte didactiek in het geven van kunstvakken
- Cultuuraanbod (à la carte en onderdelen uit basisprogramma)

#### Rol Muzehof

Planning van programma door Muzehof n.a.v. de wensen van de school  
Organiseren van teamtrainingen, ICC training en ontwerpessies met aanbieders

#### Rol School

Gecertificeerde Interne Cultuur Coördinator (ICC'er).

#### Doelen en randvoorwaarden voor de praktijkontwikkeling in de scholen en instellingen.

#### Doelen:

- alle leerlingen maken kennis met kunst en cultuur (brede basis en voor elk kind een gelijke uitgangspositie)
- alle leerlingen leren hun culturele omgeving kennen en het erfgoed in Zutphen (jezelf in de wereld plaatsen, ontwikkelen van cultureel bewustzijn en je eigen geschiedenis)
- alle leerlingen ontdekken waar ze plezier in hebben of goed in zijn (talent ontdekken)

De ambities willen we verwoorden als concrete doelen en resultaten<sup>9</sup>:

- We willen cultuur in de school uitbreiden en verankeren.
- We willen élk kind bereiken met cultuureducatie.
- We willen dat kinderen zich blijven verwonderen en inzichten opdoen.
- We willen kinderen leren om goede onderzoeksvragen te bedenken, kritisch leren denken en vanuit hun motivatie en talent tot een antwoord komen.

Mogelijkheden verbinden met eigen onderwijsdoelen en curriculum:

- thematische verbinding of koppeling met andere educatie (natuur, milieu, techniek)
- praktische koppeling aan themaperiode
- ICC'er maakt een programma voor bij voorkeur 4 jaar
- keuzevrijheid in discipline en periode
- Inhoudelijke versterking van de vakken

---

<sup>9</sup> Adviezen Kenniskring Gelderland (bijlage 2)

## **5. Rol en verantwoordelijkheid van de partijen**

### Scholen

Alle scholen zorgen voor een geschoolde Interne Cultuur Coördinator (ICC'er) die visie- en beleid (helpt) ontwikkelen, ontwikkelingen op school begeleidt, gesprekspartner is voor de aanbieders en de vraag van de school communiceert.

### Muzehof

Muzehof Cultuur en School zorgt voor een kwalitatief goed aanbod waarbij de ontwikkeling van het kind centraal staat. Zij biedt ondersteuning bij visie-ontwikkeling en organiseert nascholingen. Zij verzorgt de organisatie en planning voor het basisprogramma en cultuurbonusprogramma. Ervaren adviseurs kunnen ondersteunen bij het maken van leerlijnen, ontwerpen van cultuuronderwijs en het creëren van samenhang in het curriculum. Zij faciliteert en ondersteunt de ontwikkeling van aanbieders en culturele partners.

### Culturele partners en aanbieders

Stellen zich garant voor goed aanbod en ontwikkeling van nieuw aanbod op basis van de behoefte van het onderwijs.

### Gemeente Zutphen

Maakt, in lijn met de Culturele Agenda en gekoppeld aan de subsidieverlening, afspraken met de culturele basisinstellingen over een aanbod van activiteiten in het kader van het cultureel basisprogramma. Denkt mee over aanvullende middelen ten behoeve van stimuleringsbijdragen voor extra culturele activiteiten.

## 6. Kosten en opbrengsten

### Kosten per leerling/school

- Cultuureducatie basis 2017-2021

Per leerling € 7,50 (school jaar 2017-2018 T-1 oktober 2016)

- Cultuurbonus 2017/2018

Per leerling € 1,- (school jaar 2017-2018 T-1 oktober 2016)

Buurtsportcoachregeling; mogelijk vervolg van de rijksregeling na 2018.

- Stimulans extra cultuuractiviteiten 2017-2019

Per leerling minimaal € 2,50

*Ten behoeve van het stimuleren tot extra activiteiten uit het à la carte menu, stelt de Muzehof voor de schooljaren 2017-2018 en 2018-2019 per jaar per leerling € 2,50 beschikbaar. Voorwaarde: minimale matching door de scholen van € 2,50 per leerling.*

- Deskundigheidsbevordering en netwerk ICC'er

De Muzehof faciliteert de ICC'ers middels het ICC-netwerk en studie- en inspiratiedagen.

- Certificaat Interne Cultuur Coördinator

Diverse organisaties bieden een ICC-cursus. De cultuurcoach van de Muzehof kan hierin adviseren.

Er zijn diverse budgetten beschikbaar landelijk voor bij- en nascholing (zie bijlage 1).

### De onderdelen A t/m D kort op een rijtje:

#### A. Onderdeel Kennismaking-basisprogramma voor alle scholen:

- Bijdrage van scholen € 7,50 per leerling uit de prestatiebox
- Bijdrage van de culturele instellingen: ontwikkeling en uitvoering van hun eigen aanbod
- De Muzehof zet personeel in om e.e.a. te plannen en te organiseren.
- De Muzehof stemt het basisprogramma zoveel mogelijk op maat af m.b.t. thematische verbinding, periode in het schooljaar, aansluiting curriculum school.

#### A.2 Cultuurbonus voor alle scholen:

- Bijdrage van scholen € 1,- per leerling uit de prestatiebox
- Bijdrage van diverse (beweeg) aanbieders
- De Muzehof zet personeel in om e.e.a. te plannen en te organiseren.
- De Muzehof stemt het bonusprogramma (dans-bewegen) zoveel mogelijk op maat af.

B. Onderdeel Cultuur à la carte (vraag & aanbod):

- Vrije inzet door de scholen van de resterende gelden uit de prestatiebox
- de Muzehof stelt voor de schooljaren 2017-2018 en 2018-2019 per jaar per leerling € 2,50 beschikbaar. *Voorwaarde: minimale matching door de scholen van € 2,50 per leerling.*
- De Muzehof zal personeel inzetten ter advisering en verbinding.

C. Onderdeel Verankering

- Vrije inzet door de scholen van de resterende gelden uit de prestatiebox
- Beschikbare matchingsgelden (CMK, Muziekimpuls of anders)
- de Muzehof stelt voor de schooljaren 2017-2018 en 2018-2019 per jaar per leerling € 2,50 beschikbaar. *Voorwaarde: minimale matching door de scholen van € 2,50 per leerling.*
- De Muzehof zal personeel inzetten ter advisering en verbinding.

D. Verbinding binnen- buitenschool

Scholen hebben ook behoefte aan aanbod dat na schooltijd op hun school doorloopt (o.a. kindcentra) of in de wijk plaats vindt. De Muzehof zal een start maken met een verkenning i.s.m. alle partijen (scholen, aanbieders en (maatschappelijke) organisaties, gemeente) binnen haar beschikbare budget en mogelijk extra budgetten.

### **Tot slot**

Naast de samenwerking met de Zutphense culturele instellingen moet er ruimte vrij komen voor andere aanbieders of andere samenwerkingsverbanden.

Alert blijven op het goede behouden en vernieuwen daar waar het beter kan, is een aandachtspunt. De producten zullen elk jaar geëvalueerd worden, zodat een ieder scherp blijft.

De ICC'ers, georganiseerd in het SCO (Stichting Cultuur Onderwijs), hebben drie keer per jaar overleg en houden de vinger aan de pols. Dit is het orgaan tussen school en het cultuurmenu.

Stuurgroep. Er is een stuurgroep waarin vertegenwoordigers van directies van basisscholen, de Muzehof en van de culturele organisaties zitting hebben, alsmede vertegenwoordigers van SCO. Minimaal drie keer per jaar is er overleg over o.a.: voortgang, evaluatie en doorontwikkeling van visie. Ook bewaakt de stuurgroep de kwaliteit van de producten voor het basisprogramma.

## **7. Convenantpartners**

### **1. Bestuurders van scholen voor Primair Onderwijs in de gemeente Zutphen**

#### **Bestuur Stichting Archipel:**

Dhr. J. Scholten namens Stichting Archipel scholen:

K.C. Adriaan van den Ende

OBS De Parel

OBS De Fontein

E.C. Theo Thijssen

Dalton OBS Jan Ligthart

K.C. Lea Dasberg

Montessori K.C. De Plotter

OBS De Waaier

SBO Het Mozaïek

#### **Bestuur van scholengroep GelderVeste:**

Dhr. B. Mooibroek, namens scholengroep GelderVeste scholen:

CBS Arcade

CBS Prins Claus

K.C. CBS De Wegwijzer

#### **Bestuur van SKBG scholen:**

Dhr. P. Appel namens SKBG scholen:

R.K. Basisschool De Achtsprong

Jenaplan R.K. Basisschool Walter Gillijns

R.K. Basisschool John F. Kennedy

R.K. Basisschool De Scheperstee

R.K. Basisschool De Vordering

#### **Bestuur van CorDeo scholengroep:**

Mevr. E.B. Lap namens CorDeo scholengroep:

GBS De Bongerd



## **2. Zutphens Directie Overleg Cultuur en Kunst (ZUDOCKU)**

Dhr. G. Huis in 't Veld namens de culturele basisorganisaties (ZUDOCKU):

Graafschap bibliotheken (locatie Warnsveld en Zutphen)

Theater en Congrescentrum Hanzehof

Musea Zutphen

Filmtheater Luxor

Muzehof Centrum voor de Kunsten

Regionaal Archief Zutphen

## **3. Muzehof Centrum voor de Kunsten (cultuurcoördinator, adviseur, bemiddelaar)**

Mevr. L.N. Lagerweij

## **4. Gemeente Zutphen**

Dhr. R. Sueters (wethouder)

## Bijlagen

### Bijlage 1. Cultuurbonusprogramma (Buurtsportcoachregeling)

Onder schooltijd alle groepen:

#### Onderbouw

- *Spel en bewegen*

Door middel van dansspellen de kinderen in beweging zetten. Bv een verhaal dansen.  
Ook mogelijk om op te nemen binnen de sportdag.

- *Aanhaken bij een (school)thema*

Bijvoorbeeld:

Het menselijk lichaam: kinderen ontdekken hun lijf en leden.

De vierjaargetijden: hoe beweegt de lente: groeien en bloeien; de herfst: de wind en de regen.

- *wereld dans; buikdans; acrobatiek*

#### Middenbouw

- *Aanhaken bij een (school)thema*

Bijvoorbeeld:

Het menselijk lichaam: kinderen ontdekken hun lijf en leden.

- *Contrasten dansen*

Kinderen leren de extremiteiten binnen bewegen opzoeken: hoog-laag; groot-klein;

- *Spelen met dansmateriaal*

Kinderen leren een dans van de docent en gaan daar zelf een variatie maken.

- *Circus*

Kinderen leren enkele circustechnieken, zoals jongleren, acrobatiek en eenwiel fietsen.

- *Hele circus dag*

- *ritmisch gym; buikdans*

#### Bovenbouw

- *choreografie t.b.v. eind musical*

- *streetdance/hiphop/breakdance*

- *circus; ritmische gym; buikdans; werelddans*

Extra optie: Buitenschoolse activiteiten op school of in de wijk

Eventuele doorkoppeling van activiteiten naar buitenschoolse activiteiten op en rond school.

Korte toelichting beschikbaar budget:

Matching €1,- per kind : gemeente, Muzehof en onderwijs.

Zo komt extra budget vanuit de BSC regeling vrij, wat oplevert:

Totaal uitvoeringsbudget: 600 uur

Budget per school te besteden: ca. 8 min. per lln.

Coördinatie en eindverantwoordelijke BSC-regeling: Muzehof

Voorwaarde programma: accent op dans en bewegen met een cultureel tintje.

## **Bijlage 2. Financiën Cultuureducatie<sup>10</sup>**

### **Subsidie per leerling via de prestatiebox (2012-2020)**

Bovenop de lumpsum (voor personeel en materialen) is er voor basisscholen jaarlijks geld via de zogenaamde prestatiebox. Scholen kunnen dit geld naar eigen inzicht gebruiken voor cultuureducatie, maar ook voor taal en rekenen, wetenschap en techniek, talentontwikkeling en professionalisering van leerkrachten en schoolleiders.

### **Doel**

Algemeen doel van de regeling is om de prestaties van leerlingen, leraren en schoolleiders te vergroten. Meer in het bijzonder is het doel om de samenhang binnen het leergebied kunstzinnige oriëntatie te vergroten en de kwaliteit van cultuureducatie te verhogen.

### **Subsidiebedrag**

Voor het schooljaar 2016-2017 krijgen scholen een bedrag van € 11,64 per leerling voor cultuureducatie (dit was € 11,50 in schooljaar 2015-2016). In totaal is er voor de prestatiebox in het basisonderwijs in 2016 € 151 miljoen gereserveerd.

### **Tip voor ICC'ers**

Maak een cultuureducatieplan met een duidelijk voorstel voor de besteding van het bedrag dat bestemd is voor cultuureducatie. Leg dit tijdig voor aan de directie zodat het meegenomen kan worden in het strategisch meerjarenplan.

### **Meer informatie**

[De Prestatiebox en de lumpsum bij OCW](#)

Overige Subsidieregelingen landelijk:

Matchingsregeling Cultuureducatie met kwaliteit (2017-2020)

Impuls muziekonderwijs (2015-2020)

Leraren Ontwikkelfonds (2015-2020)

### **Lokale regelingen Zutphen**

Buurtsportcoachregeling<sup>11</sup>

Zie cultuurbonusprogramma.

---

<sup>10</sup> Bronnen

<http://www.lkca.nl/primair-onderwijs/subsidies-en-andere-geldzaken/subsidies#>

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/financiering-onderwijs/inhoud/overheidsfinanciering-onderwijs>

<sup>11</sup> [http://www.lkca.nl/primair-onderwijs/subsidies-en-andere-geldzaken/subsidies/subsidie4\\_brede\\_impuls](http://www.lkca.nl/primair-onderwijs/subsidies-en-andere-geldzaken/subsidies/subsidie4_brede_impuls)

### **Bijlage 3. Kenniskring Gelderland**

(deelname vanuit Zutphen: Sjaak Scholten (Archipel) Lisette Lagerweij (Muzehof)

#### Advies kenniskring Gelderland

In het flankerende project 'Kennisdeling vanuit de Praktijk' zijn in zeven verschillende regio's verspreid over het land groepen samengesteld die de relatie cultuur-onderwijs diepgaand hebben besproken. De kenniskringen waren samengesteld uit bestuurders, directies en medewerkers van zowel onderwijsinstellingen (primair onderwijs, leerkrachten, schoolleiders én besturenkoepels, PABO, master kunsteducatie en HBO kunststudies) als van culturele instellingen. (centra voor de kunsten, musea, theatergroepen, productiehuizen etc.) Doel van de kringen was een 'gezamenlijke taal' te ontwikkelen teneinde de samenwerking tussen onderwijs en cultuur te bevorderen.

De kenniskring Gelderland bestond uit louter bestuurders, verantwoordelijk voor enerzijds basisscholen en anderzijds centra voor de kunsten. De ambitie van deze groep van acht mensen was tot een gezamenlijke beleidsaanbeveling te komen voor het ministerie van onderwijs en het Fonds voor Cultuurparticipatie. Hieronder treft u een samenvatting aan van dit advies dat handelt over de samenwerking tussen scholen voor primair onderwijs en culturele instellingen.

De aanbevelingen strekken zich uit over drie niveaus:

- Bestuursniveau
- Schoolleidersniveau
- Leerkrachtniveau

#### Bestuurlijk niveau

##### **Een gezamenlijke ambitie formuleren.**

Directeur/bestuurders van culturele instellingen en bestuurders van scholen voor Primair Onderwijs in Gelderland streven ernaar om in hun samenwerking te verkennen wat de collectieve ambitie voor cultuuronderwijs is. Zonder een gezamenlijke ambitie op bestuursniveau ontbreekt een belangrijke basis voor de verankering van de resultaten van het project Cultuureducatie met Kwaliteit. Zowel cultuur als onderwijs bevinden zich in een veranderingsproces. Het is nodig om te komen tot een beter afgestemde samenwerking in dit verband.

#### Faciliteer bestuurlijk draagvlak

##### **Onderwijs en cultuur in samenhang brengen door taakgerichte samenwerking.**

Onderwijs en cultuur zouden meer in samenhang met elkaar gebracht moeten worden. De culturele instelling en de school vertrekken elk vanuit een verschillend referentiekader. Het is noodzakelijk om dit referentiekader op elkaar af te stemmen. Dat lukt alleen als beide sectoren samen optrekken: de schoolbesturen én de bestuurders van culturele instellingen. Dat kan door de kennismaking die in dit project heeft plaatsgevonden te laten volgen door een taakgerichte samenwerking. De taakgerichte samenwerking zou erop gericht kunnen zijn cultuur en onderwijs fundamenteel met elkaar te integreren. Het is vanuit dat standpunt verkeerd cultuur in het onderwijs te beschouwen als iets dat 'los' staat van het overige onderwijs.

Het is zelfs een zwaktebod als je cultuur en onderwijs uit elkaar trekt in plaats van integreert. Onderwijs=cultuur!

Aanpak

### **Kenniskringen voor delen van kennis en ambities.**

Een goede samenwerking kan op gang komen door regelmatig met elkaar af te spreken. Dat zou kunnen gebeuren zoals in de kenniskring: een diepgaande verkenning van elkaars wereld en op grond daarvan elkaars 'taal' leren kennen en spreken. Zo zijn we gekomen tot gedeelde ambities op bestuurlijk niveau. Dat is een belangrijke randvoorwaarde voor de praktijkontwikkeling in de scholen en instellingen.

De ambities willen we verwoorden als concrete doelen en resultaten:

- We willen cultuur in de school uitbreiden en verankeren.
- We willen élk kind bereiken met cultuureducatie.
- We willen dat kinderen zich blijven verwonderen en inzichten opdoen.
- We willen kinderen leren om goede onderzoeksvragen te bedenken en vanuit hun motivatie en talent tot een antwoord komen.

Schoolleidersniveau

### **Erken de schoolleider als spil!**

De directeur op een school kan ook buiten de gebaande paden gaan en stappen zetten die soms onverwacht zijn en ingesleten gewoonten losweken. Een (school)bestuurder spant zich in om goede randvoorwaarden te creëren. Geef de schoolbesturen de ruimte om hun onderwijs in te richten op basis van de professionele autonomie van de medewerkers. Schoolbesturen verlaten in hun denken steeds meer de Angelsaksische opvattingen over 'meten en weten'. Ze gaan naar Rijnlants besturen toe: je faciliteert, zodat de medewerkers hun werk goed kunnen doen.

Culturele instellingen staan niet naast maar in het onderwijs. Scholen en culturele instellingen hebben een gelijkwaardige onderlinge verhouding en het vermogen om ontwikkelingen te combineren.

Aanpak

### **Aanpak op schoolniveau.**

Scholen zitten in verschillende fasen van ontwikkeling:

- De samenwerking wordt aangepast aan de ontwikkelingsfase van de school.
- Culturele instellingen werken gedifferentieerd, uitgaande van de behoefte van de school.
- In de praktijk is het noodzakelijk dat culturele instellingen met elke school apart spreken over de overeenkomsten in ambitie. Dat vergt een brede kijk van culturele instellingen op hun taken ten behoeve van het onderwijs.
- Daar waar culturele instellingen meer gespecialiseerd zijn kan het gesprek gecoördineerd worden door een bemiddelende instantie.
- Culturele instellingen zijn geholpen met een model waarmee ze het gesprek over ambitie van scholen kunnen voeren.

3

- Beide sectoren kunnen hulp vragen (elders of aan elkaar) om de voorwaarden voor het cultuuronderwijs te verbeteren.
- De schoolbestuurder kan de locatieleiders wijzen op de landelijke regelingen voor

de stimulering van cultuuronderwijs.

Leerkrachtniveau

### Samen ontwikkelen van goed (cultuur)onderwijs

De samenwerking leerkracht-kunstvakdocent is essentieel in het realiseren van een goede praktijk. Deze samenwerking is gericht op het samen ontwikkelen van goed (cultuur)onderwijs. Cultuurdocenten geven mede vorm aan dat onderwijs. Zij bewerkstelligen de samenhang tussen 'culturele' idealen en de schoolpraktijk. Cultuurdocenten dienen de leerkrachten houvast en steun te bieden bij het uitoefenen van hun taak. De rol van de culturele instelling kan zowel uitvoerend als adviserend zijn, afhankelijk van de behoefte van de leerkracht.

Aanpak en voorwaarden

### School en cultuur wisselen uit, delen en inspireren elkaar

Ons uitgangspunt is, dat culturele instellingen actief meedenken met de ontwikkeling die een school wil realiseren. Dat realiseer je niet zomaar. Bij sommige instellingen vergt dat zelfs een omslag in het denken. Vandaar dat hieronder een opsomming staat van ideeën die helpen dit uitgangspunt te realiseren.

- Gezamenlijke deskundigheid is de basis. De competenties van de medewerkers van zowel culturele instellingen als onderwijs kunnen samen verder ontwikkeld worden, bijvoorbeeld door het structureel uitwisselen van informatie en kennis.
- Geef het ontwikkelen van de samenwerking de tijd. Pas als beide partijen langdurig met elkaar werken kan het resultaat beklijven. Daarnaast kan het tempo waarin een school en culturele instelling resultaat willen of moeten bereiken verschillen. Stem dit op elkaar af en wees niet te ongeduldig.
- Verwachtingen over en weer bespreken: Variatie is het adagium, er is niet één weg te bewandelen.
- De allerbelangrijkste factor bij onderwijsverandering is de docent voor de klas. Bij hen is bereidheid en nieuwsgierigheid nodig en de bevoegenheid om het onderwijs te verbeteren. We geven de leerkracht weer de ruimte zich te verwonderen en enthousiast te worden.
- Schoolbestuurders en culturele instellingen richten zich ook op het grote aantal scholen dat nog in beweging moet komen. Daarvoor willen we 'culturele verleiders' ontwikkelen die de spirit terugbrengen bij de leerkrachten, zodat ze de drempel tot verandering durven overschrijden.
- Laat scholen bij elkaar op bezoek gaan om inspiratie op te doen. Maak een regionaal netwerk van schoolbestuurders en directies culturele instellingen die elkaar regelmatig spreken en voed ze met inspirerende voorbeelden.

4

Kortom

Bestuurlijk niveau

1. Een gezamenlijke ambitie formuleren.
2. Onderwijs en cultuur in samenhang brengen door taakgerichte samenwerking.
3. Kenniskringen voor delen van kennis en ambities.

Schoolniveau

4. Erken de schoolleider als spil!
5. Aanpak op schoolniveau.

## Leerkrachtniveau

6. Samen ontwikkelen van goed (cultuur)onderwijs

7. School en cultuur wisselen uit, delen en inspireren elkaar

## Vervolgstappen

Deze eerste aanbevelingen zijn een samenvatting van al hetgeen in de kenniskring Gelderland te berde is gebracht. We erkennen dat de verbetering van (cultuur)onderwijs gebaat is bij daden en niet alleen op woorden. We benadrukken dat het zoekproces naar een gezamenlijke visie, dat als uitgangspunt van deze kring gold, hiermee nog niet is afgerond. Wel willen we benadrukken dat het flankerende project ervoor heeft gezorgd dat er een toenadering plaatsvond tussen de bestuurslagen van cultuur en onderwijs. Deze toenadering kan in de volgende periode van Cultuureducatie met Kwaliteit uitmonden in een gezamenlijke aanpak, mits er sprake is van een voortgezette inspanning. Deze inspanning zou gericht moeten zijn op een gelijksoortige aanpak van een kenniskring met deelname door schoolbestuurders die niet tot de 'voorhoede' behoren. De deelnemers van de afgelopen anderhalf jaar kunnen een volgende stap zetten door aan te sturen op praktijkontwikkeling op basis van de opgedane inzichten in de kenniskring. De deelnemers aan de kenniskring Gelderland staan open voor gesprekken met beleidsmakers die de randvoorwaarden voor een vervolg kunnen scheppen.

## 5

### Samenstelling kenniskring Gelderland

De kenniskring Gelderland bestond uit de volgende personen:

#### *Leden*

Ton Bavinck Bestuursmanager LOGOS, Stichting voor protestantschristelijk onderwijs te Leerdam

Ester van de Haar Directeur/bestuurder Cultuurcentrum Gruitpoort te Doetinchem

Frans Geurts Algemeen directeur stichting primair onderwijs Condor te Beek-Ubbergen

Frans Laarakker Algemeen directeur/bestuurder Stichting Primair Onderwijs te Groesbeek.

Lisette Lagerweij Directeur de Muzehof, Centrum voor de Kunsten te Zutphen/Lochem.

Marijke Licher Directeur/bestuurder stichting Cultuurkust, regionaal centrum voor cultuureducatie en amateurkunst te Harderwijk.

Sjaak Scholten Voorzitter college van bestuur Archipel, stichting voor openbaar onderwijs te Zutphen.

Ilse Verburgh Directeur/bestuurder stichting de Lindenberg, huis voor de kunsten te Nijmegen.

Karel Zwart Directeur/bestuurder de Plantage, Centrum voor de kunsten te Tiel.

#### *Organisatie*

Heleen Elbers Programmamanager Cultuurmij Oost te Arnhem

#### *Gespreksleiding*

Sanne Nicholas Zelfstandig procesbegeleider te Arnhem

#### *Verslaglegging*

Jos van Ruyven Projectleider Kennisdeling vanuit de Praktijk, de Lindenberg te Nijmegen